

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет хімії, екології та фармації
Кафедра екології та охорони навколишнього середовища

СИЛАБУС
нормативна дисципліна
ЗАПОВІДНА СПРАВА
Підготовки бакалавра

Спеціальності 101 Екологія

Освітньо-професійна програма – Екологія

Луцьк – 2020

Силабус навчальної дисципліни «Заповідна справа» підготовки бакалавра, галузі знань – 10
Природничі науки, спеціальності 101 Екологія, освітньо-професійної програми – Екологія

Розробник:

кандидат біологічних наук, доцент
кафедри екології та охорони
навколишнього середовища

Савчук Л.А.

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри

протокол № 2 від 18 вересня 2020 р.

Завідувач кафедри:

доктор хімічних наук, проф.

Гулай Л. Д.

I. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна /освітньо-наукова/освітньо-творча програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	10 Природничі науки спеціальність 101 Екологія освітня програма «Екологія» Бакалавр	Нормативна 3
Кількість годин/кредитів/120/4		Рік навчання 2
		Семестр 3-й
		Лекції 26год.
		Практичні 28 год.
ІНДЗ: є/немає		Самостійна робота 50год.
		Консультації 8 год.
		Форма контролю: екзамен
Мова навчання		Українська

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧІВ

ППП Савчук Людмила Анатоліївна

Науковий ступінь кандидат біологічних наук

Вчене звання доцент

Посада доцент кафедри екології та охорони навколишнього середовища

Контактна інформація +380661334533

III. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

1. Анотація. Навчальна дисципліна «Заповідна справа» передбачена як дисципліна для підготовки бакалавра галузі знань 10 Природничі науки, спеціальності 101 Екологія, за освітньою програмою - «Екологія».

Навчальна дисципліна «Заповідна справа» вивчає розробляє концепції та пошук шляхів збереження природного різноманіття за допомогою створення об'єктів природно-заповідного фонду в умовах наростання у природних екосистемах необоротних змін, спричинених антропогенним впливом, закономірності взаємодії живої природи з факторами оточуючого середовища та їх адаптивними реакціями на зміни показників цих факторів.

2. Курси, на яких базується вивчення даної дисципліни це «Біологія», «Основи екологічного лісівництва».

3. Метою є збереження біологічного різноманіття та в цілому природних ландшафтів, тобто зберегти й відновити природні комплекси чи їх окремі компоненти на спеціально призначених для цього територіях. Для досягнення якої виникає необхідність у реалізації певних завдань природоохоронного, економічного, соціального і політичного плану, формалізації підходів до організації об'єктів ПЗФ, розробці критеріїв оцінки порушень цілісності природних екосистем.

4.Результати навчання (компетентності):

Студенти повинні знати:

- етапи історичного і концептуального розвитку та сучасний стан заповідної справи;

- екосистемні функції заповідних територій та їх роль щодо збалансованого розвитку);
- чинне міжнародне і національне природоохоронне законодавство в сфері заповідної справи;
- принципи збереження, відновлення та розширення територій та об'єктів ПЗФ;
- класифікацію об'єктів та організацію управління системою ПЗФ;
- принципи формування національної, регіональних та локальних екомереж, загальні поняття про Всеєвропейську екомережу і відповідні нормативно-правові документи;
- підходи до організації охорони, наукових досліджень, ведення Літопису природи, рекреаційної, освітньої та інформаційної діяльності на базі об'єктів-установ ПЗФ;

Студенти повинні уміти:

- використовувати знання заповідної справи та особливості формування екомережі для збереження ландшафтного та біорізноманіття;
 - обґрунтувати доцільність заповідання нових територій на основі даних про географічний, екосистемний та економічний стан території з використанням відповідних критеріїв створення заповідних об'єктів і територій;
 - розробляти схему оптимізації ПЗФ окремого регіону згідно вимог законодавства, користуючись еколого-економічними показниками стану територій;
 - використовувати принципи заповідання територій;
 - розробляти проекти організації території об'єктів ПЗФ;
- проводити наукові дослідження в заповідних екосистемах, організовувати еколого-освітню, просвітню, рекреаційну діяльність та громадський контроль.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекцій	Практичних	Самостійна робота	Консультації
Змістовий модуль 1. Науково-теоретичні засади заповідної справи					
Тема 1. ЗС як навчальна дисципліна та науковий напрям	10	2	2	5	1
Тема 2. Історичні віхи ЗС в Україні	9	2	2	5	
Тема 3. Конвенція про збереження біорізноманіття, інші пов'язані міжнародні правові документи. Європейський червоний список, перелік МСОП. Поняття про Екосистемний підхід	10	2	2	5	1
Тема 4. Наукове забезпечення ведення Червоної та Зеленої книг в Україні.	10	2	2	5	1
Разом за змістовим модулем 1.	39	8	8	20	3
Змістовий модуль 2. Організація ЗС в Україні					
Тема 5. Категорії ПЗФ України	9	2	2	4	1
Тема 6. Коротка характеристика державних заповідників України	10	2	2	5	1
Тема 7. Категорії природно-заповідних територій Міжнародного союзу охорони природи та ПЗФ України	10	2	2	5	1

Тема 8. Створення та проектування територій ПЗФ України	11	2	4	4	1
Тема 9. Сучасний стан природно-заповідного фонду України та регіону Волині	9	2	2	4	1
Тема 10. Управління в галузі організації, охорони та використання ПЗФ	8	2	2	4	
Тема 11. Структурні елементи та складові екомережі, їх характеристика.	8	2	2	4	
Тема 12. Використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів ПЗФ, обмеження стосовно використання природних ресурсів на заповідних землях	8	2	2	4	
Тема 13. Служба державної охорони природно-заповідного фонду України	8	2	2	4	
<i>Разом за змістовим модулем 2.</i>	81	18	20	38	5
Усього годин	120	26	28	58	8

Оцінювання

Оцінювання навчальних досягнень з дисципліни «Заповідна справа» здійснюється за 100 бальною шкалою. Оцінка включає в себе поточний контроль (оцінюється робота під час виконання практичних завдань) та підсумковий модульний контроль (у формі тестів). Максимальна кількість балів з поточного контролю – 40. Максимальна кількість балів, які студент може отримати під час модульного контролю – 60.

Розподіл балів за формами контролю

	Поточний контроль												Модульний контроль			Сума 100
	Модуль 1. Виконання практичних робіт і теоретична підготовка до занять (40 балів)												Модуль 2 (60 балів)			
	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	МКР1	МКР2	МКР3	
Макс. бал	4	4	4	4	3	3	3	3	3	3	3	3	20	20	20	100

Виконання індивідуальних завдань програмою не передбачається.

Якщо за результатами поточного і модульного контролю студентом накопичено не менше 75 балів і він погоджується з таким результатом, оцінка може виставлятися без складання екзамену. В іншому випадку студент складає екзамен. Максимальна оцінка, яку можна отримати за екзамен – 60 балів. Підсумкова оцінка включає в себе оцінку з поточного контролю і екзамену. Екзамен проходить в усній формі.

Політика викладача щодо студента

Всі учасники освітнього процесу повинні дотримуватись вимог чинного законодавства України, Статуту і Правил внутрішнього розпорядку ВНУ імені Лесі Українки, загальноприйнятих моральних принципів, правил поведінки та корпоративної культури; підтримувати атмосферу доброзичливості, відповідальності, порядності та толерантності. Недопустимі спізнення на заняття, користування гаджетами в особистих цілях, списування. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції та практичні заняття курсу.

Політика щодо академічної доброчесності

Під час навчання учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватись академічної доброчесності: етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання, та провадження наукової діяльності.

Дотримання академічної доброчесності передбачає: самостійне виконання завдань поточного та підсумкового контролю; посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право; надання достовірної інформації про результати власної діяльності.

Політика щодо дефлайнів та перекладання

Якщо студент з будь-якої причини був відсутній на заняттях, то він/вона вивчає теоретичний матеріал самостійно, використовуючи навчальні посібники та виконує всі завдання для практичних робіт. Прозвітуватися про виконання можна під час консультацій. Перекладання модульних тестів заборонене.

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 - 100	Відмінно
82 - 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 - 74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 - 59	Незадовільно

Рекомендована література

1. Дедю И.И. Экологический энциклопедический словарь. – Кишинев: Главная ред. Молд. Сов. Энциклопед., 1990. – 408 с.
2. Гріщенко Ю.М. Основи заповідної справи. - Рівне: РДТУ, 2000. - 239 с.
3. Законодавство України про екологію. - К.: КНТ, 2004. - 440 с.
4. Заповідники і національні природні парки України / Ред. В. Шевчук та ін. - К.: Вища школа, 1999.-232 с.
5. Караката И.И. Экологическое право Украины. - Одесса: Латстар, 2001. - 478 с.
6. Ковальчук А. Заповідна справа. - Ужгород, 2003. - 245 с.
7. Природно-заповідний фонд України загальнодержавного значення / Ред. В.Б. Леоненко та ін. - К., 1999. - 240 с.
8. Розбудова екомережі України / Ред. Ю.Р. Шеляг-Сосонко. - К., 1999. - 127 с.
9. Аналитический обзор зарубежного опыта управления национальными парками. - М.: Петит, 1994. - 59 с.
10. Андриенко Т.Л., Плюта Е.И., Прядко Г.Н. Социально-экологическая значимость природно-заповедных территорий Украины. - К.: Наук. думка, 1991. - 154 с.
11. Андрієнко Т.Л., Олещенко В.І. Програма перспективного розвитку заповідної справи в Україні ("Заповідники") // Укр. геогр. журнал.-1995.- № 1-2.- С.64-68.
12. Біорізноманіття Карпатського біосферного заповідника. - К.: ІнтерЕкоЦентр, 1997.- 736 с.
13. Борейко В.Е. История охраны природы Украины (X век – 1980 г.). – В 2-х т., Киев: Киевский эколого-культурный центр, 1997. – Т.1 – 304 с., Т.2 – 192 с.
14. Борисов В.А. Охраняемые природные территории мира. Национальные парки, заповедники, резерваты / М.: Агропромиздат, 1985. - 310 с.
15. Брусак В.П. Географічні аспекти оптимізації функціонування заповідників (на прикладі природного заповідника “Розточчя” і Карпатського біосферного заповідника) // Автореф. Дис. ... канд. геогр. наук : 11.00.11/ Львів. держ. ун-т ім.І.Франка. - Львів, 1997. – 20 с.
16. Брусак В.П. Геоморфологічні дослідження в заповідниках// Українська геоморфологія: стан і перспективи – Матер. міжнар. наук.-пакт. конф., Львів: Меркатор, 1997. – С. 242-245.
17. Брусак В.П. Методологія і структура фізико-географічних досліджень у заповідниках. // Збірник науково-технічних праць Природного заповідника “Розточчя” “Природа Розточчя”. Вип.1. – Івано-Франкове: ПЗ “Розточчя”, 1999. – С. 11-21.
18. Брусак В. Ландшафтні дослідження природно-заповідних територій: сучасний стан і перспективи // Матер. міжнар. наук. конф. “Ландшафтознавство: традиції та тенденції”. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені І.Франка, 2004. - С.170-172.
19. Брусак В.П., Зінько Ю.В. Географічні дослідження в заповідниках // Природничі дослідження на Розточчі: Зб. наук.-техн. праць. - Львів: Вид-во УкрДЛТУ, 1995. - С. 5-14.
20. Географічні ландшафти і охорона природи.- К.: Наук. думка, 1976.-178 с.

21. Геологические памятники Украины: Справочник-путеводитель / Коротенко Н.Е., Щирица А.С., Каневский А.Я. и др. – Киев: Наук. думка, 1985. – 156 с.
22. Геосистемний моніторинг в біосферних заповідниках / Сб. тр. АН СРСР, Ін-т географії. - М., 1984. - 191 с.
23. Геоэкологические подходы к проектированию природно-технических геосистем. - М.: Изд-во Ин-та Геогр. АН СССР, 1985. - 235 с.
24. Геоэкологические принципы проектирования природно-технических геосистем / Отв. ред. Т.Д.Александрова. - М.: Изд-во Ин-та Геогр. АН СССР, 1987. - 321 с.
25. Голубець М.А. Від біосфери до соціосфери. - Львів: Поллі, 1997. - 256 с.
26. Гродзинський М.Д. Основи ландшафтної екології. - К.: Либідь, 1993. - 224 с.
27. Закон України "Про природно-заповідний фонд України" // Відомості Верховної Ради України. - 1992. - № 34. - С. 1130-1156.
28. Заповедники СССР: В 11 т. / Отв. ред.: В.Е.Соколов, Е.Е.Сыроечковский. - М.: Мысль, 1987. - Т.4: Заповедники Украины и Молдавии. - 271 с.
29. Заповідні екосистеми Карпат / С.Стойко, Е.Гадач, Т.Шимон, С.Михалик / Під ред. С.М.Стойка. - Львів: Світ, 1991. - 248 с.
30. Зелёная книга Украинской ССР: редкие исчезающие и типичные, нуждающиеся в охране растительные сообщества / под общ. ред. Шеляг-Сосонко Ю.Р. - К.: Наукова думка, 1987. - 216 с.
31. Исаченко А.Г. Оптимизация природной среды (географический аспект). - М.: Мысль, 1980. - 264 с.
32. Комплексный глобальный мониторинг загрязнения окружающей природной среды: В 3 т. / Тр. междунар. симпоз. - Л.: Гидрометеоздат, 1980.- Т.1.- 376 с.
33. Мельник А.В., Міллер Г.П. Ландшафтний моніторинг. - К.: ВІПОЛ, 1993. -152 с.
34. Міжнародні природно-заповідні території України / Під заг. ред. Андрієнко Т.Л. - Міжвідомча комплексна лабораторія наукових основ заповідної справи НАН України та Мінекобезпеки України. - Київ, 1998. - 132 с.
35. Миланова Е.В., Рябчиков А.М. Использование природных ресурсов и охрана природы: Учебн. для геогр. спец. вузов. – М.: Высш.школа, 1986. – 280 с.
36. Назарук М.М. Соціоекологія: Словник-довідник. - Львів: ВНТЛ, 1998. - 172 с.
37. Охрана природы и природных ресурсов / Боднарченко В.Д. Стойко С.М., Туниця Ю.Ю. и др.- Львів: Вища школа, 1985. - 192 с.
38. Проблемы инвентаризации живой и неживой природы в заповедниках: Сб. научн. труд. АН СССР. - М.: Наука, 1988. - 215 с.
39. Реймерс Н.Ф., Штильмарк Ф.Р. Особо охраняемые природные территории - М.: Мысль, 1978.- 295 с.
40. Реймерс Н.Ф. Природопользование: Словарь-справочник.- М.: Мысль, 1990. - 637 с.
41. Сытний К.М., Брайон А.В., Гордецкий А.В. Биосфера, экология, охрана природы // Справочн. пособие. – К., Наук. думка, 1987.- 523 с.
42. Социально-экономические и экологические аспекты совершенствования деятельности заповедников: Сб. научн. тр. центр. науч.-исслед. лабор. Главохоты РСФСР. - М. - 1985. - 143 с.
43. Справочник по заповедному делу / Под ред. А.М.Гродзинского.- К.: Урожай, 1988.- 168 с.
44. Топчиев А.Г. Геоэкология: географические основы природопользования. - Одесса: Астропринт. - 1996, - 392 с.
45. Филонов К.П., Нухимовская Ю.Д. Летопись природы в заповедниках СССР. - М.: Наука, 1985. - 143 с.
46. Червона книга України. Тваринний світ. - К.: Либідь, 1994.- 540 с.

47. Червона книга України. Рослинний світ. - К.: Українська енциклопедія ім.М.П.Бажана, 1996.- 606 с.